

Veronika Bendová

Debut

Česká próza

Veronika Bendová
Nonstop Eufrat

fra

Veronika Bendová (1974) vystudovala scenáristiku a dramaturgii na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění. V dospělosti konvertovala ke katolické víře. Je sedmnáct let vdaná, má čtyři děti. Novela *Nonstop Eufrat* je jejím knižním debutem.

fra

Veronika Bendová
Nonstop Eufrat

Veronika Bendová
Nonstop Eufrat

fra

Kniha vychází s podporou
Ministerstva kultury ČR.

Česká próza
Veronika Bendová
Nonstop Eufrat

Fotografie na obálce
Johana Pošová, *Hra*, 2008
Jako eknihu vydalo roku 2014 Fra,
Šafaříkova 15, 12000 Praha 2,
fra@fra.cz, www.fra.cz
Elektronické vydání první

© Fra, 2012, 2014
Text © Veronika Bendová, 2012, 2014
Cover photo © Johana Pošová, 2008
Author photo © Radek Brousil, 2012
ISBN 978-80-87429-28-0
ISBN 978-80-87429-97-6 (Pdf)
ISBN 978-80-87429-98-3 (ePub)
ISBN 978-80-87429-99-0 (Mobi)

BA016

Co se děje, bylo odedávna,
a co bude, i to bylo;
a Bůh vyhledá, co zašlo.
Kazatel 3,15

1

Ta žena v hospodě vypadala uboze. Fialovou bundu z mikroplyše měla zastříkanou blátem, jak ji někde po cestě ohodilo auto nebo dokonce spadla. Mastné šedivějící vlasy jí visely beztvaře podél obličeje, v němž se pohybovala jenom ústa, aby nasála doušek piva nebo šluk z cigarety. Dokud mlčela, nevšiml si jí. Seděl u vedlejšího stolu a do jeho myšlenek prosakovala jenom puštěná televize a úryvky vykloubených hlasů.

Mluvit začala, když kolem prosklených dveří lokálu prošel hlouček ukrajinských dělníků. Nedaleko zbořili starou sladovnu a na jejím místě vyrůstal komplex nových domů.

„Svoloč," zachraptěla žena. „Vidíš ji, tu svoloč hnusnou, ukrajinskou?"

Trhl sebou, ale žena mluvila dál, lhostejná k tomu, kdo ji poslouchá. „Kam jsme to došli, s touhle krásnou zemí! Samej cizinec. Ať táhnou domů! Češi nemaj práci a všichni tyhle rákosníci, ukrajinci, mongolové, ty tu dělat můžou?!"

Proti své vůli se na ženu po straně podíval. Nenávist se kolem ní šířila jako zápach.

„Japonci s těma svejma kamerama! Bejvalý náckové z Německa tady restituujou zámky. Rusáky jsme vyhnali pryč a už jsou tady zas! Baráky si tady kupujou, celý baráky. Ale já po sobě dupat nenechám. Ať táhnou! Ať chcípnou."

Žena, napůl obrácená ke dveřím, pojednou švihla rukou a zavyla jako zvíře: „Táhněte, vy kurvy!"

Hosté v lokále otočili na okamžik hlavy. Špinavý muž v ušance, který stál přede dveřmi a vztahoval ruku po klice, se zarazil.

Na vteřinku se jejich pohledy střetly. Ne ta žena, Tomáš uviděl jeho prázdný, uvláčený pohled a otřásl se.

„Neřvi tady, Esmeraldo," houkl od výčepu barman, „nebo jdeš ven!"

V zadní místnosti vypukl v tu chvíli hrubý jásot, z jednoho z herních automatů se vyhrnul řinčící vodopád mincí. Esmeralda mávla rukou a dala se do bručivého mumlavého zpěvu. Romsky znějící nápěv se smíchal se zvuky televizních reklam, povyku šťastných hráčů a vytrvale dopadajících drobných. Zvuky se mísily a slévaly. Tomáš vyprázdnil jediným douškem půllitr a vytáhl peněženku.

Vyšel na ulici a rychle kráčel nahoru ke konečné tramvaje. Blikající nápis Nonstop EUFRAT pomalu mizel za ním, ztrácel se v drobném ledovém sněžení. Přituhlo, bláto na chodníku mrzlo a podkluzovalo.

Myslel si, že venku se dostaví úleva, ale místo toho pociťoval jen setrvalou tíseň. Jaké stvoření to nechávᾶš chodit po zemi, Bože, pomyslil si při vzpomínce na ženu s tím nepravděpodobným jménem. Nebo spíš zlomyslnou přezdívkou. Vyslechl v životě nadprůměrné množství nepěkných věcí na to, aby už byl otrlý. Patřilo to k jeho práci. Ale to bylo.

To bylo dřív, když ještě nosil jméno Jeroným.

Když odemykal dveře bytu, bylo už před půlnocí. V bytě bylo ticho, žena i dítě spaly. Zítra bude zase mlčet a bude ho sledovat vyčítavým pohledem, pomyslil si a alespoň pro tu chvíli úlevně necítil tíseň, ale obyčejné podráždění. Zastavil se nad postýlkou,

chvíli pozoroval, jak chlapeček tiše a pravidelně oddechuje. Čekal na ten pocit, na tu kombinaci dojetí i strachu, vděku i nevěřícího úžasu, že tenhle miničlověk nosí jeho jméno, jeho genetickou výbavu, jeho krev.

Čekal na ten pocit a nedočkal se. Znovu na něj skočila tíseň, silnější než dřív, seděla mu za krkem jako mokrá šála.

2

Neznámý vtipálek psal jen občas. Vždycky to byla SMS zpráva a v ní maximálně jedna věta, většinou jen odkaz. Číslo potlačeno, stálo napsáno v záhlaví zprávy. První zpráva mu přišla krátce poté, kdy koupil nový mobil, místo starého, který musel odevzdat. Všechno měl nové – *vita nuova,* říkal si někdy v řídkých závanech humoru: telefon, byt, stav... Povolání?

Kolikrát sám zdůrazňoval studentům oktávy při exerciciích, že povolání není totéž jako zaměstnání. Povolání je od slova *volat*, povolat. Vy musíte cítit, vysvětloval dlouhovlasým mladíčkům, kteří podávali přihlášky na vysokou školu, cítit, že vás Bůh k něčemu volá. Ne jen tak uvažovat, jestli by vás to bavilo a kolik si tím jednou vyděláte.

Když byl požádán vikářem, aby odevzdal svůj mobilní telefon i se SIM kartou, uvědomil si, že právě dělá krok do zapomnění. Že může udělat krok, kterým vytřídí své přátele a známé na staré a nové. A ti staří se stanou bývalými. Už nebudou mít jeho nové číslo. Nebudou ho mít, protože jim ho nedá.

První krok jeho *vita nuova* byl tak v režii pomsty. Malé, tiché, bolestné pomsty.

Jako první číslo, které s úlevou zařadil do seznamu „bývalých“, byl vikář. Jejich vztahy už dlouho byly napjaté, Tomáš měl pocit, že všechno věděl už dřív, kdy on sám si ještě myslel, že se jedná jen o přechodnou věc, krizi, úlet. Jeho pohoršení se ho nedotklo.

S farníky to bylo horší. Někteří ho zvávali na oběd, slavil s nimi narozeniny, chodil na ryby. Poslední oběd u Gregorů ho ještě teď tížil jako nestrávený kus masa. Už to všem řekl, ale číši mu bylo dopít až do dna. U jídla se ještě vtipkovalo, děti mluvily jedno přes druhé, jen nejstarší, dvanáctiletá dcera zaraženě mlčela. Gabriela se mu vyhýbala pohledem. Až když zašli po obědě ve třech do pracovny, podívala se mu do očí.

„Teda Tomáši, to byla opravdu rána,“ řekla a nervózním pohybem si uhladila sukni. „Musím říct, že jsem to obrečela a chce se mi z toho brečet ještě teď.“

Věděl, co má na mysli. Zbořené iluze vždycky bolí. Petr mlčel.

„Tak mi řekni, co bys dělala na mém místě ty?“ odpověděl.

Byla to nefér otázka. Nebyla na jeho místě, nemohla být, ona, třináct let šťastně vdaná, s pěti slibnými dětmi a manželem, jehož všechny hříchy dobře znal, hříchy, které nebyly schopny převážit očividnou náklonnost a povahovou shodu, která mezi těmi dvěma panovala.

„Každopádně bych nezahodila všechny svoje sliby, celý svůj život kvůli ročnímu dobrodružství.“

„To nebylo jen roční dobrodružství. Byly tam už i jiné věci.“

Řekl ještě něco. Mlčky ho poslouchali. Cítil na okamžik, že ledy mohou ještě roztát. Pak udělal chybu. „Krize kněžské identity,“ použil spojení z článku,

který četl. Ta školometská šablona zůstala viset mezi nimi ve vzduchu jako trapná výmluva. Petr se nepatrně ušklíbl.

Gabriela zvedla oči a řekla skoro zle: „Mně to připadá, jako kdyby si strom řekl, že už ho nebaví být strom, že chce být pes. A stal se psem!"

Pomyslela v tu chvíli na to, kolikrát i nad její skloněnou hlavou pronášel formuli k odpuštění hříchů...?

Gregorovi se ocitli v seznamu „bývalých". Nové číslo jim nedal. Takže oni to být nemohli. A konec konců, nebyl to jejich styl.

3

První zprávu dostal před třemi měsíci. Stál v tramvaji na zadní plošině a horečně po kapsách hledal jízdenku. Revizor trpělivě hleděl někam na jeho boty. Konečně lístek našel a s úlevou podával revizorovi, když tu uslyšel zapípání mobilu. S nervozitou hledal pro změnu telefon, žena byla na konci devátého měsíce a on každou chvíli čekal, že přijde poplašná zpráva. Zatímco se revizor se zdvořilou úklonou obrátil zády, četl na displeji biblický odkaz:

Jeremiáš 18,2.

Bez podpisu. Číslo potlačeno. Kdo po něm u všech všudy chce, aby listoval v prorocích? Schoval telefon a na zprávu brzy zapomněl.

Příštího dne opravdu přišly na Annu porodní bolesti. Odvezl ji do porodnice, nechtěl u toho být, ale věděl, že ženě na tom záleží, bála se. Řekli mu, ať po-

čká chvíli na chodbě, zavolají ho, až proběhnou vstupní vyšetření.

Bál se mnohem víc než ona. Seděl na lavičce pod nápisem PŘÍJEM a usilovně se modlil, aby všechno dopadlo dobře. *Příjem*, znělo mu to, jako by vedle scházely ještě jedny dveře s nápisem *Odmítnutí*.

Chlapec se narodil necelé čtyři hodiny potom. Tomáš si nevzpomínal, že by nějaké čtyři hodiny v jeho životě trvaly déle.

„Hladký porod," řekla s úsměvem porodní asistentka. Ani nervové vypětí nemohlo zastřít údiv nad tím, s jak usměvavou odosobněností a věcností asistentka mluvila. Jako by se tu nejednalo koneckonců o bolest a krev. Lékař byl zakrvácený jako řezník.

Žena nekřičela nahlas, jen naříkala, když kontrakce dostupovaly vrcholu. Tomáš ji držel za zpocenou ruku se zatínajícími se prsty a připadal si zoufale neužitečný. V poslední fázi porodu Anna nemluvila ani nevnímala, měl pocit, že při každém kraťounkém ústupu bolesti upadá do bezvědomí, jako by z ní vytáhli přívod života.

Pak chlapec vyklouzl na svět.

Hleděl na ten zakrvácený bečící uzlíček a pomyslel na svou matku.

Tak takové to bylo. Je otec. Už ne otec Jeroným, vždycky ho to oslovení uvádělo do rozpaků, i když *páter* nebylo o mnoho lepší.

Otec.

Jsi šťastný?, zeptala se ho Anna. Byla bledá a usmívala se. Máš syna! Taťko!

Doma zjistil, že květiny, co pro ni koupil, nemá kam dát. Prohledal skříň i linku a našel jen láhev od okurek. Domácnost měli vybavenou jen skromně. Vlastně jí květiny nikdy nedal. Napadlo ho, že Anně koupí vázu. Měla ráda keramiku, nejradši hně-

dou, nenápadnou, přírodní. Vzpomněl si, že za rohem je keramická dílna, kde se také prodává. Nechal gerbery v umyvadle a vyšel na ulici. Dílna byla v suterénu domu, nesměle strčil do pootevřených dveří. Uvnitř to bylo cítit hlínou a kávou. Prošel dílnou do další místnosti, kde seděl u hrnčířského kruhu starší muž. Hnětl cosi rukama. Když uviděl zákazníka, zastavil kruh a pustil vodu, aby si umyl ruce. Kruh se dotočil, Tomáš marně přemýšlel, co z té beztvaré hroudy mělo být.

„Jen pojďte dál. Vidíte, jak mi to nejde. Já to jen tak zkouším, když už tady sedím."

Tomáš vybral velkou útlou vázu, která stála hromadu peněz, jak mu připadalo. Muž se na něj díval zpoza spadlých brýlí a pak najednou řekl tiše: „Vy jste měl přijít už včera, že ano?"

Tomáš se na něj nechápavě podíval. „Proč myslíte?"

Muž na něj chvíli zamyšleně hleděl a pak zavrtěl hlavou. „Asi jsem se spletl. Já tu jen zaskakuju za syna, víte? Máte to jako dárek?"

Přisvědčil. Starý muž mu podal zabalenou vázu a pokýval hlavou. „A přijďte zas... Třeba i se ženou, určitě si tady vybere."

„Jak víte, že mám ženu?"

Ne, ještě si nezvykl.

Muž se na něj podíval udiveně.

„Muži si nekupujou vázy," řekl.

Nevzpomněl si na nic až do večera. Volal si ještě s Annou, ujišťoval se, že je vše v pořádku. Pak ho teprve napadlo, že by měl obeslat přátelé a známé, *nové* známé. Když odeslal pátou textovku o narození syna, mobil mu ohlásil plnou SIM kartu. Začal mazat staré zprávy. Vyskočilo to před ním jako zlé svědomí: *Jeremiáš 18,2.*

Vstal a vytáhl z knihovny Bibli. Nalistoval knihu proroka Jeremiáše, osmnáctou kapitolu, druhý verš.

Vstaň a sestup do hrnčířova domu a tam ti ohlásím svá slova.

Zpitoměle se napil z prázdného hrnku od čaje.

K hrnčířovi. Nebyl právě tam?!

Četl s neklidem dál, ačkoli druhý verš už nepokračoval.

Sestoupil jsem tedy do hrnčířova domu, právě když pracoval na hrnčířském kruhu. Ale nádoba, kterou vlastní rukou z hlíny zhotovoval, se nepovedla –

Tomášovi ruka klesla. Vybavil si tu chvíli. Zmetek na dotáčejícím se kruhu.

„Vy jste měl přijít už včera, že ano?“ řekl ten muž...

Několik kapek potu mu steklo z krku až na záda.

Co to je za blbý fór?, řekl nahlas v prázdném bytě.

Stisknul palcem tlačítko a zprávu smazal.

4

Druhá SMS přišla za pár dní nato. Tomáš už na všechno zapomněl. Měl ženu s dítětem doma, sžíval se s novou rolí. Hned na začátku prošel zatěžkávací zkouškou, když ho Anna, která ještě polehávala a byla slabá, vyslala do drogerie koupit menstruační vložky. Nejdřív to odmítl. Žena se odvrátila na posteli ke zdi.

„Fajn,“ řekla hluše. „Vždyť si můžu klidně dávat mezi nohy složený hadr. Dřív to tak ženy taky dělávaly.“ Ramena se jí roztřásla.

Pak se rozesmála. Otočila se k němu, všiml si stop po slzách. Přestala se smát a chvíli na něj hleděla, než řekla: „Promiň, jsem prostě hysterická šesti-